

**Godišnji izveštaj za 2013 godinu
Generalnog direktorijata za akreditaciju Kosova (DAK)**

Skraćenice:

DAK - Generalni direktorijat za akreditaciju Kosova

TOU - Tela za ocenjivanje usaglašenosti

EA- Evropska korporacija za akreditaciju

IAF- Međunarodni forum za akreditaciju

ILAC- Međunarodna koorporacija akreditovanih laboratorija

OECD- Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj

MAC- Komitet za multilateralne sporazume

BLA- Komitet za bilateralne sporazume

LT- Laboratorija za testiranje

TI- Tela za inspekciju

TS- Tela za sertifikovanje

KS- Kosovski standard

ISO- Međunarodna organizacija za standarde

EN- Evropski standard

IEC- Međunarodna komisija za elektrotehniku

EA GA – Generalna skupština EA

IPA- Instrument za predpristupnu pomoć pre pridruživanja u EU

CPD- Direktive za građevinske proizvode

CPR- Uredbe za građevinske proizvode

CROLAB- Udruženje laboratorija u Hrvatskoj

PT - Testovi sposobnosti

ILC- Među-laboratorijska poređenja

PTB – Nacionalni institut za metrologiju, Nemačka

PS – Protokol o saradnji

DAK - Generalni direktorijat za akreditaciju Kosova

IARM- Institut za akreditaciju Republike Makedonija

TURKAK- Agencija za akreditaciju Turske

HAA- Agencija za akreditaciju Hrvatske

RENAR- Asocijacija za akreditaciju Rumunije
 MTI- Ministarstvo za trgovinu i industriju
 SA - Savet za akreditaciju
 PSA - Profesionalni savet za akreditaciju
 TK - Tehnički komiteti
 IC- Infrastruktura kvaliteta
 AU - Administrativno uputstvo
 MC- Priručnik o kvalitetu
 SUK - Sistem upravljanja kvalitetom
 TP - Tehnička procedura
 PU - Procedura upravljanja
 FO - Forma
 DOO - Društvo sa ograničenom odgovornošću

Skraćenice:	1
Uvod.....	3
Misija DAK-a,.....	3
Vizija DAK-a,	3
Uvodna reč Generalnog direktora DAK-a.....	4
Uvodna reč Direktora direktorijata za akreditaciju i razvoj u DAK-u	4
II. Organizaciona struktura DAK-a	5
Struktura Generalnog direktorijata za akreditaciju Kosova.....	6
Generalni direktorijat za akreditaciju Kosova	6
Direktorijat za akreditaciju i razvoj	6
Sektor za akreditaciju laboratorija za testiranje, tela za inspekciju i sertifikovanje, upravljanje kvalitetom	7
III. Aktivnosti Direktorijata za akreditaciju Kosova (DAK)	7
Glavne aktivnosti DAK-a	8
Dostignuća DAK-a.....	8
IV. Ciljevi i aktivnosti u budućnosti	11
Saradnja sa vladinim organizacijama u zemlji	12
Saradnja na evropskom i međunarodnom nivou	12
Treninzi organizovani od strane DAK-a	13
Regionalni sastanci DAK-a	15
Ostale aktivnosti DAK-a	15

Uvod

Generalni direktorijat za akreditaciju Kosova (DAK) je jedina državna institucija osnovana zakonom, nezavisna u donošenju odluka za akreditaciju laboratorija za testiranje/kalibraciju, inspeksijskih organa i organa za sertifikaciju. Njihova aktivnost je počela u vidu Jedinice za akreditaciju u 2008. i funkcioniše u skladu sa Zakonom br. 02/L - 43 „O akreditaciji“ i Administrativnog uputstva Br. 2006/15.

Sada Direktorijat za akreditaciju posluje na osnovu Zakona br. 03/L - 069 od 13.12.2008 i dopunom novog zakona br. 04/L - 007, od dana 28.06.2011 „o akreditaciji“. Funkcionalnost DAK-a je omogućena putem AU br. 2009/02 „O organizaciji Direktorijata za akreditaciju Kosova“.

Pravni osnov za funkcionisanje Direktorijata za akreditaciju Kosova je:

- Zakon o akreditaciji br. 03/ L- 069 (izmene i dopune novog zakona br.04/L-007)

Podzakonski akti:

- AU br. 02/2009 „O organizovanju i funkcionisanju Direktorijata za akreditaciju“;
- AU br. 04/2013 „Određivanje tarifa za akreditaciju“;
- AU br. 01/2011 „Za formiranje , regulisanje i delovanje Saveta za akreditaciju“;
- AU br. 19/2012 „O određivanju forme, sadržaja i upotrebe Amblema za akreditaciju“;
- Uredba o Profesionalnom savetu;
- Uredba o radu Tehničkih komiteta;
- Uredba za odabir tehničkih eksperata;

Ukupno 104 dokumenata (Priručnik o kvalitetu, Procedure upravljanja, Tehničke procedure, forme, itd) omogućavaju za DAK da funkcioniše u skladu sa zahtevima standarda ISO/IEC 17011.

Aktivnost Direktorijata za akreditaciju je pored zakonskog paketa, zasnovana na međunarodnim standardima u oblasti akreditacije i drugih dokumenata izdatih od strane: EA (European co-operation for Accreditation), IAF uredbi (International Accreditation Forum), ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation) i Uredbi Evropske komisije 764/ 2008 i 765/2008.

Trenutna adresa Direktorijata za akreditaciju je:

Generalni direktorijat za akreditaciju

Ul. “Muharrem Fejza”, bb, Bolničko naselje

10000 Priština/Republika Kosovo

Tel: +381 (0) 38 36 563/36 572/36 602 /36 518

Fax: +381 (0) 38212807

www.dak-ks.org

Misija DAK-a, jeste da ponudi svim zainteresovanim akterima, akreditaciju na osnovu pravila propisanih u zakonima, standardima, tehničkim propisima i principima akreditacije.

Vizija DAK-a, je da postane članica i potpisivanje sporazuma o međusobnom priznavanju sa EA i aktivno učestvovanje u procesu ekonomskog razvoja. Ovom prilikom dolazi do priznanja sertifikata za procenu usaglašenosti sa svim državama potpisnicama MLA kao članica ILAC i IAF u kojima je DAK član.

Uvodna reč Generalnog direktora DAK-a

M Sc. Osman Hajdini

Poštovani čitaoci i klijenti,

Protekla godina je bila godina uspeha, posvećenosti i kontinuiranog rada Direktorijata za akreditaciju Kosova (DAK).

Restrukturiranjem Ministarstva trgovine i industrije, Direktorijat za akreditaciju je unapređen u centralni organ u vidu Generalnog direktorijata za akreditaciju.

DAK očekuje da u narednim godinama stalno dopunjuje novim kadrovima, kako profesionalnim tako i stručnim radi obavljanja svojih dužnosti i obaveza u oblasti akreditacije.

DAK i dalje nastavlja da radi na osnovu razvoja Sistema za upravljanje kvalitetom (SUK) i uspostavljanjem novih šema akreditacije u skladu sa potrebama klijenata. DAK nastavlja da održava na kontinuirani način kao i da prati rad SUK u skladu sa ISO/IEC 17011. Sve ove obaveze doprinose ukupnom poboljšanju infrastrukture kvaliteta na Kosovu sa jednim ciljem da ispuni sve zahteve klijenata. Unapređenje akreditacije kao jedan od tri glavna stuba infrastrukture kvaliteta doprinosi poboljšanju kvaliteta usluga i proizvoda, održivom ekonomskom razvoju Kosova i rastu izvoza.

Uvodna reč Direktora Direktorijata za akreditaciju i razvoj u DAK- u

M Sc Ibuš Ljuža

Poštovani čitaoci:

Direktorijat za akreditaciju Kosova (DAK) je i 2013 godinu uspešno završio. Ovo je dokazano u vidu većeg broja tela za ocenjivanje usaglašenosti koja su akreditovana u 2013 godini, kao rezultat intenzivnog rada osoblja DAK-a i povećanjem interesovanja poslovnog sektora da bude akreditovan. Kontinuirano poboljšanje performansi i ponuda usluga na najbolji mogući način kao i stručna osposobljenost su ostvareni zahvaljujući različitim obukama za DAK osoblje koje smo do sada imali.

Ovakva učinkovitost u proceni na potrebnom nivou je dokazana tokom nadzora koji je DAK takođe realizovao u 2013. Isto tako DAK je posebni značaj obratio na sistem identifikacije i otklanjanje nedostataka u Sistemu za upravljanje kvalitetom. Da bi stalno unapredili performanse, DAK je obratio poseban značaj zahtevima klijenata, tako da je u 2013. primenjen otvoren i konstruktivan dijalog sa klijentima i zainteresovanim stranama. Sve ovo doprinosi za upravljanje rizicima, u identifikovanju urgentnih problema i pronalaženju mogućnosti za kontinuirano poboljšanje usluga i učinkovitosti DAK-a.

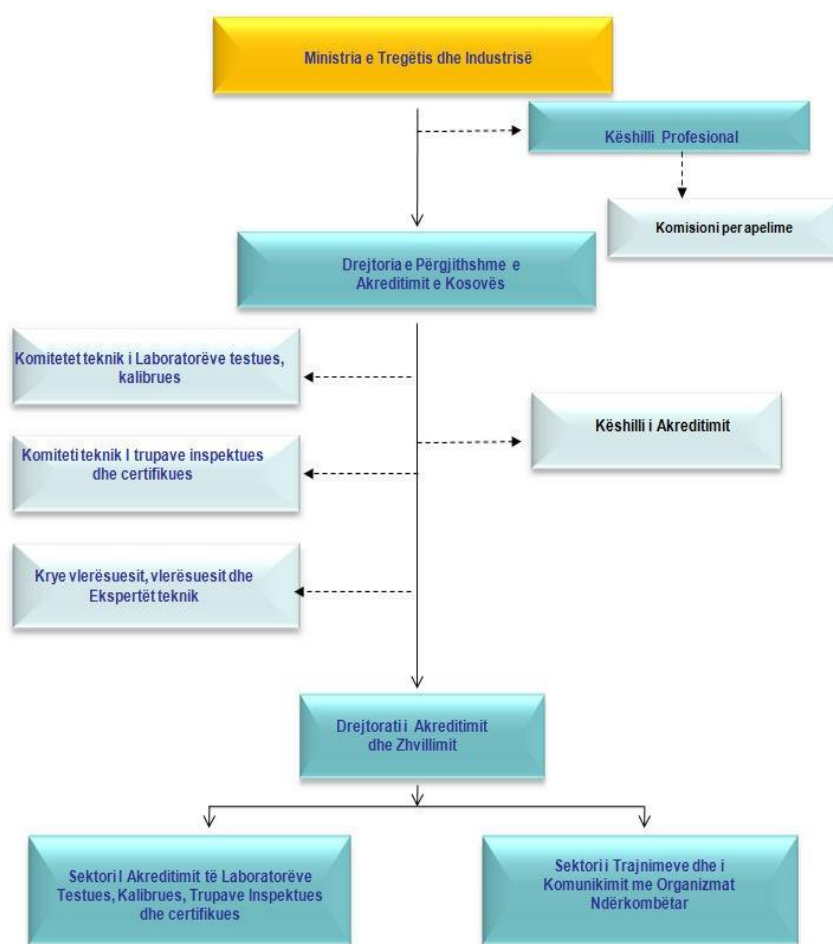
U poređenju sa prethodnim godinama, DAK je imao vidljivo značajniji i veći napredak, koji se pominje od strane ocenjivača iz OECD-a (Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj) koji procenjuju da je u oblasti akreditacije postignut značajan napredak, uz napomenu da je prva EA procena za DAK, bila odličan instrument za napredak. Ove godine je doneta odluka od strane EA MAC (Komitet za multilateralne sporazume) da se nad DAK završi celokupna procena. Ako će i ova procena biti uspešna kao prva DAK će potpisati MLA (BLA), multilateralni sporazum sa EA

(Evropska saradnja za akreditaciju) i na taj način DAK će izdavati sertifikate akreditovanim TOU koji će biti priznati u celoj Evropi i svetu kao EA sporazumi sa IAF (Svetska organizacija za akreditaciju) i ILAC (Međunarodna organizacija akreditovanih laboratorija), gde je DAK član u obe organizacije. Još jedan pozitivan signal je činjenica da je veliki broj glavnih procenitelja, evaluatora i stručnjaka povećan od prethodnog procene. DAK sada ima 7 glavnih procenitelja, 10 procenitelja i 36 eksperata.

Maksimalno angažovanje, nezavisno ocenjivanje, profesionalno i uz stručnost će omogućiti DAK-u prihvatanje vrednosti sistema akreditacije kako u regionu tako i šire i to će doprineti kosovskom društvu i privredi.

II. Organizaciona struktura DAK-a

Organogram:

Struktura Generalnog direktorijata za akreditaciju Kosova

Generalni direktorijat za akreditaciju Kosova

Generalni direktorijat za akreditaciju Kosova (DAK) nudi usluge akreditacije za:

- laboratorije za kalibraciju i testiranje;
- tela za sertifikovanje sistema upravljanja;
- tela za sertifikovanje osoblja;
- tela za sertifikaciju proizvoda;
- tela za inspekciju;
- tela koja realizuju testove stručnosti i međulaboratorijskih poređenja;
- tela za proizvodnju sertifikovanog referentnog materijala, itd.;
- predstavlja Republiku Kosovo pri međunarodnim i evropskim organizacijama za akreditaciju;
- saradnja sa nacionalnim organizacijama za akreditaciju u drugim zemljama za postizanje regionalnih ili međunarodnih sporazuma o uzajamnom priznanju, ili da se postignu bilateralni sporazumi;
- savetovanje državne uprave o pitanjima vezanim za akreditaciju i drugim procenama nadležnosti za obavljanje postupaka ocenjivanja usaglašenosti sa standardima i tehničkim propisima;
- prikupljanje, ažuriranje i pružanje informacije o statusu akreditacije za akreditovana tela;
- sarađuje sa infrastrukturama kvaliteta sa relevantnim ministarstvima, sa laboratorijama, telima za ocenjivanje usaglašenosti i udruženjima koja se bave pitanjima akreditacije;
- realizuje obuku u oblasti akreditacije;
- preduzima aktivnosti u oblasti međulaboratorijskih poređenja i ispitivanja osposobljenosti;
- dobijanje podataka o akreditaciji iz drugih zemalja za tela akreditovana kod njih, koji obavljaju tu delatnost na Kosovu;

Direktorijat za akreditaciju i razvoj

Direktorijat za akreditaciju je deo Generalnog direktorijata za akreditaciju i odgovoran je za održavanje procedure akreditacije laboratorija za testiranje, kalibriranje koje su akreditovane po standardu ISO/IEC 17025, medicinskih laboratorija na osnovu standarda ISO/IEC 15189 i tela za inspekciju i sertifikovanje na osnovu standarda SK ISO/IEC 17020, SK EN 45011, SK ISO/IEC 17021, SK ISO/IEC 17024.

Direktorijat za akreditaciju i razvoj je odgovoran za organizovanje obuke na osnovu godišnjeg plana obuke za Generalni direktorijat za akreditaciju i to na osnovu zahteva koji proizilaze iz standarda: SK ISO/IEC 17011, SK ISO/IEC 19011, SK ISO/IEC 17025, SK ISO/IEC 17020, SK EN 45011 SK ISO/IEC 17021, SK ISO/IEC 17024, SK ISO/IEC 15189, SK ISO/IEC 17043 itd. Direktorjat za razvoj nadgleda Sektor akreditacije laboratorija za testiranje, tela za inspekciju i sertifikovanje i sektor obuke i komunikacije sa međunarodnim organizacijama. Direktorijatom za akreditaciju i razvoj rukovodi Direktor direktorijata za akreditaciju i razvoj, koji izveštava (podređen je) Generalnog direktora DAK-a.

Sektor za akreditaciju laboratorija za testiranje, tela za inspekciju i sertifikovanje, Upravljanje kvalitetom

Sektor za akreditaciju laboratorija je deo Generalnog direktorijata za akreditaciju i odgovoran je za održavanje postupka za akreditaciju laboratorija za testiranje i kalibraciju akreditovanih prema standardu ISO/IEC 17025, kao i medicinskih laboratorija prema ISO/IEC 15189. Takođe se stara o realizaciji procedure akreditacije inspeksijskih organa i sertifikacije prema standardu SK ISO/IEC 17020, SK ISO/IEC 17024, SK ISO/IEC 17021, EN 45000 i sl. Sektor za akreditaciju laboratorija kojeg predvodio Šef sektora, koji za svoj rad odgovara Direktorijatu za akreditaciju.

Sektor za obuku i komunikaciju sa međunarodnim organizacijama

Sektor za obuku se bavi obukom osoblja Generalnog direktorijata za akreditaciju kao i organizovanjem treninga za potrebe obuke Tela za ocenjivanje. Sprovodi godišnje planiranje treninga i pripremu promotivnih materijala u vezi sa pitanjem važnosti akreditacije. Priprema mesečne i godišnje izveštaje o radu DAK-a. Isto tako predstavlja kontakt tačku za povezivanje sa evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju.

Pomoćni organi DAK-a su:

Profesionalni savet,
Savet za akreditaciju,
Tehnički komitet za testiranje /etaloniranje,
Tehnički komitet tela za inspekciju.

III. Aktivnosti Direktorijata za akreditaciju Kosova (DAK)

DAK je uspostavio sistem upravljanja na osnovu standarda ISO/IEC 17011 na osnovu kojeg razvija i realizuje svoje aktivnosti. DAK sprovodi akreditaciju Laboratorija za testiranje/kalibriranje, Tela za inspekciju i sertifikovanje na osnovu dole navedenih standarda:

- Laboratorije za testiranje/kalibriranje na osnovu standarda SK ISO/IEC 17025,
- Medicinske laboratorije na osnovu standarda SK ISO/IEC 15189,
- Tela za sertifikovanje proizvoda na osnovu zahteva iz standarda SK EN 45011,
- Tela za inspekciju na osnovu zahteva iz standarda SK ISO/IEC 17020.

Glavni cilj DAK-a je da se održi i dalje razvija akreditacija u Republici Kosovo, konstantno širi obim akreditacije i povećanje broja akreditovanih tela (laboratorije za ispitivanje i kalibracije i medicinske laboratorije, tela za inspekciju i tela za sertifikovanje). Mi pružamo usluge akreditacije unutar teritorije Kosova, kao i u inostranstvu uz poštovanje pravila i preporuke EA, IAF i ILAC. DAK ocenjuje tehničku stručnost TOU u obaveznim oblastima kao i dobrovoljno.

Glavne aktivnosti DAK-a

- ✓ Da sprovodi redovno praćenje godišnjih akreditovanih usaglašenosti;
- ✓ Prihvatanje novih aplikacija za proces akreditacije;
- ✓ Saradnja sa državnim organima za sprovođenje novih tehničkih propisa usklađenih sa zakonodavstvom EU;
- ✓ Preduzimanje mera kako bi se osigurao efikasan sistem menadžmenta DAK-a;
- ✓ Pružanje logističke podrške za rad Saveta za akreditaciju i stručnjaka koji se nalaze na DAK listi;
- ✓ Vršiti obuku u oblasti akreditacije;
- ✓ Osigurava mere da se obezbedi publicitet DAK-a za promociju akreditacije u zemlji i inostranstvu;
- ✓ Zastupa Republiku Kosovo pri evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju;
- ✓ Saraduje sa relevantnim ministarstvima i udruženjima zainteresovanim za pitanja akreditacije;
- ✓ Kako bi pomogli laboratorijama, DAK stalno obaveštava TOU o testovima osposobljenosti (PT) i međusobnih laboratorijskih poređenja (ILC) koje nude evropske i međunarodne organizacije.
- ✓ Saraduje sa nacionalnim organima akreditacije u drugim zemljama za postizanje sporazuma uzajamnog priznavanja, regionalne ili međunarodne saradnje ili da se postignu bilateralni sporazumi;

Dostignuća DAK-a

Tokom 2013 godine, DAK je veoma aktivno učestvovao u sprovođenju aktivnosti akreditacije, realizaciji poseta sa ciljem ocenjivanja kako bi zatvorili sve neusaglašenosti, realizovanjem nadzora akreditovanih TOU.

Zbog neispunjavanja zahteva iz standarda SK ISO/IEC 17025 povukli smo akreditaciju za dve Laboratorije za testiranje. U postupku ocenjivanja su dva TOU koja su dostavila dokumentaciju i vrlo brzo se očekuje njihovo ocenjivanje.

U tabelarnoj formi vam prikazujemo aktivnosti tokom 2013 godine.

1	Akreditacije	7
2	*Realizacija poseta sa ciljem ocenjivanja	2
3	Nadzor	15
4	Povlačenje akreditacije LT	2
5	TOU u proceduri ocenjivanja	5

U vidu grafikona smo predstavili aktivnosti tokom 2013 godine.

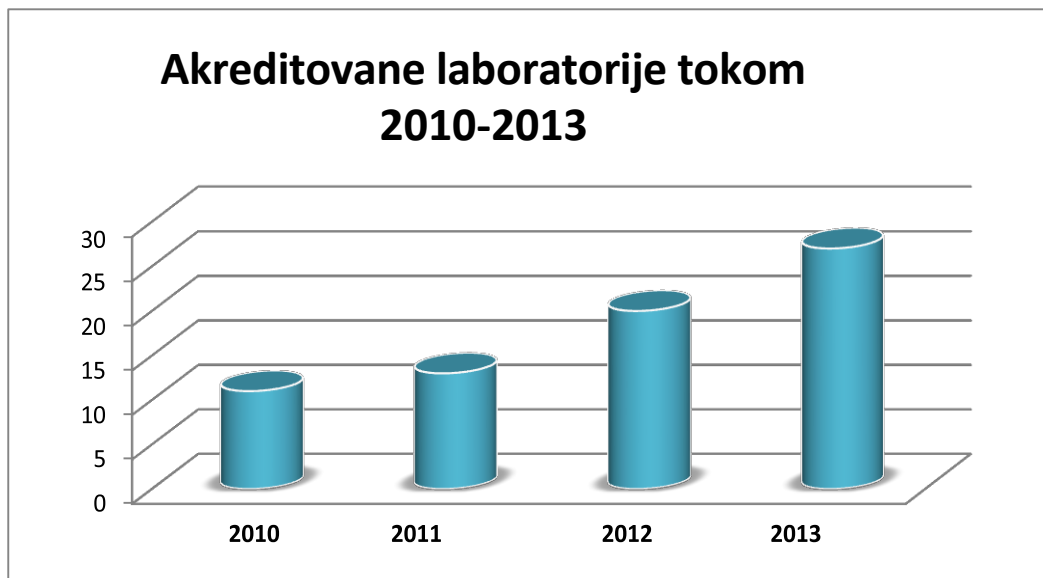

U DAK-u, je akreditovano 23 Tela za ocenjivanje usaglašenosti.

U tabelarnoj formi smo predstavili akreditovane TOU od strane DAK-a, u periodu od četiri godine, 2010-2013

Redni broj	TOU koji su akreditovani po standardima	Broj akreditovanih TOU
1	Laboratorije za testiranje (LT) KS EN	20
2	Laboratorije za kalibriranje (LK) KS EN	1
3	Tela za inspekciju (TI) KSEN ISO/IEC 17020	2

U formi grafikona smo predstavili akreditovane TOU u periodu od četiri godine, 2010-2013

Devet ocenjivanja je realizovano tokom 2013 godine kao rezultat akreditovanja sedam laboratorija za testiranje:

1. **LT/35/25, P.U. "IPE-PROING"**- Laboratorija za fizičko-mehaničke analize građevinskih materijala i građevinskih struktura, **11.02.2013**
2. **LT/51/26, PA "Agrovet"**- Laboratorija za testiranje agro-geoloških materijala, agroekoloških, tehnoloških, hrane i vode, **12.02.2013,**
3. **LT/50/27, Sharrcem "Titan Groop Company"**- Laboratorija za hemijske analize i fizičko-mehaničke analize cementa, **13.02.2013,**
4. **LT/45/28, A.D "Birra-Peja"**- Laboratorija za fizičko-hemijske i mikrobiološke analize piva, sokova, vode i hladnog čaja, **02.07.2013**
5. **LT/53/29, P.U "Test & Ing"**- Laboratorija za bitumenozne mešavine i geomehanička ispitivanja, **04.07.2013**
6. **LT/55/30, "Ex Fis LABS" Doo** – Laboratorija za analizu nafte, **13.09.2013**
7. **LT/61/31, N.P.N. "Renelual Tahiri" Doo**- Laboratorija za testiranje betona, njegovih proizvoda i bitumenoznih mešavina, **04.12.2013**

Isto tako na osnovu radnog plana, DAK je realizovao petnaest nadzora nad akreditovanih TOU:

1. **LT/16/008, Eskavatori Company Doo**- Laboratorija za analizu agregata i asfalta,
2. **LT/18/011, "GEOKOS A&A"**- Laboratorija za geomehaničke analize,
3. **LT/38/022, Fabrika za proizvodnju farmaceutskih lekova "Trepfarm Laboratorija"**- Laboratorija za kontrolu kvaliteta farmaceutskih proizvoda,
4. **LT/06/014, "Vëllezërit e Bashkuar" doo**- Laboratorija za građevinski materijal,
5. **LT/33/015, N.P.N "Ballkan projekt"**- Laboratorija za procenu građevinskog materijala, betona, asfalta kao i geomehanička ispitivanja kao i geološka ispitivanja;
6. **LT/13/012, N.T.P "Ballkan Petroll"**- Laboratorija za analizu ulja,
7. **LT/34/016, Fitosanitarna korporacija „Sara & Meti“ doo**, Laboratorija za zaštitu biljaka i poljoprivredna apoteka,

8. **LT/29/013, Centar laboratorija za testiranje, NIK, sa tri laboratorije:** 1. Laboratorija za analizu pijaće vode i rekreativnih voda, 2. Laboratorija za kontrolu kvaliteta hrane. 3. Mikrobiološka laboratorija za hranu i vodu,
9. **TI/ 41/18, Saybolt Pan Adriatika d.o.o, jedinica na Kosovu** - Inspekcija kvaliteta i kvantiteta tečnog goriva i derivata nafte kao i inspekcija kvaliteta tečnog naftnog gasa,
10. **LT/43/020, "ALDI CONSTRUCTION" DOO**- Laboratorija za analizu građevinskog materijala,
11. **LT/40/021, "SIERRA LAB"** – Laboratorija za analizu nafte i derivata nafte,
12. **LT/46/023, "ETL-Kosova"**- Laboratorija za ispitivanje građevinskog materijala i procenu konstrukcija od betona,
13. **LK/38/022, Laboratorija „ERAMET"**- Laboratorija za kalibriranje mera i kalibriranje volumena,
14. **LT/42/024, "Kosova-Lab"**- Laboratorija za analizu nafte i tečnih derivata nafte,
15. **LT/35/25N.P "IPE PROING"**-Laboratorija za fizičko-mehaničke analize građevinskog materijala i građevinskih struktura.

* Realizacija dve posete za oceljivanje laboratorija za testiranje kako bi ispravili neusaglasenosti:

1. **LT/37/XX, Agencija za ishranu i veterinu – Laboratorija za ishranu i veterinu** sa četiri sektora: 1. Sektor za analizu mleka, 2. Sektor za prehrambenu mikrobiologiju, 3. Sektor hemije za hranu i veterinarskih ostataka, i 4. Sektor za aerologiju.
2. **LT/56/XX, MPŠRR- Institut za vino i vinogradastvo**, Laboratorija za testiranje vina.

Povlačenje akreditacije je urađeno za ove laboratorije:

1. **LT/11/005, "FAN" Doo** - Laboratorija za analizu mehanickih odlika za armaturu i zavarenih spojeva, **Odluka br: 002/2013** od dana 14.05.2013
2. **LT/12/009, "M&Silloi" Doo** - Laboratorija za analizu brašna, pšenice, mekinja, testa, grickalica, ulja i hleba, **Odluka br: 003/2013** od dana 24.07.2013

Tokom 2013 godie, u DAK-u smo primili 14 aplikacija od strane TOU za akreditaciju.

IV. Ciljevi i aktivnosti u budućnosti

Tokom 2013 godine glavni cilj je bio uspešan zaključak i ispravljanje neusaglašenosti datih od strane EA grupe za procenu. Da bi se postigao ovaj cilj, DAK je preduzeo niz različitih aktivnosti i napravljenih sveobuhvatnih promena u zakonodavstvu, kao i sistemu upravljanja. Uz pomoć Evropskog projekta od strane EA (European co-operation for Accreditation) u vidu Nemačkog projekta PTB (Physikalisch-Technische Bundesanstalt) i ekspertkinje iz Grčke gđe. Maria Papatzikou još jednom smo razmotrili sve neusaglašenosti i pripremljen je novi izveštaj oko neusaglašenosti i isti je primljen od strane glavnog procenitelja iz EA- za DAK, gđe. Nicole Meurée-Vanlaethem koja je zatim dostavila završni izveštaj za rešavanje pitanja neusaglašenosti od strane DAK-a. Naredni sastanak Komiteta za multilateralne sporazume pri EA (EA-MAC) koji je održan u Amsterdamu u Holandiji, bio je sastanak na kojem je doneta odluka da DAK bude procenjen tokom 2014 godine (puno procena).

U momentu kada se potpiše MLA sporazum (BLA) svi Sertifikati za procenu usklađenosti izdati od laboratorija akreditovanih od strane DAK-a će biti priznati od strane svih zemalja članica i potpisnika EA MLA i članica IAF i ILAC.

U poslednjem izveštaju o napretku u Briselu, rad Direktorijata za akreditaciju je pozitivno ocenjen i nismo imali nijedan izazov tokom ovog vremenskog perioda.

Dana 08.10.2013, DAK je primio pozitivan odgovor u vezi sa učestvovanjem u svojstvu posmatrača u Komitetu za upravljanje pri IAF za multilateralne sporazume (IAF MLA Management Committee -MLA MC). Predstavnik posmatrač u IAF MLA MC će biti g. Ibuž Ljuža.

U skladu sa strateškim ciljevima i politikom kvaliteta, aktivnosti DAK-a za 2014 godinu biće fokusirane na:

- Dalje angažovanje na poboljšanju i dopunjavanju DAK procedura i celog sistema akreditacije koji će biti usaglašen sa praksom EU,
- Proširenje aktivnosti ka novim oblastima akreditacije na osnovu potrebe učesnika,
- Podizanje nivoa nadležnosti svih učesnika u postupku akreditacije, stalno zaposlenih u DAK-u kao i samih spoljnih saradnika i profesionalni razvoj većeg broja zaposlenih,
- Povećanje broja kompetentnih procenitelja i tehničkih eksperata,
- Poboljšanje saradnje sa zainteresovanim stranama, (resornim ministarstvima, klijentima i akreditovanim TOU i njihovih udruženja) sa ciljem veće obuhvaćenosti svih zainteresovanih strana,
- Neprestana promocija važnosti akreditacije i njene uloge.

Saradnja sa drugim vladinim organizacijama u zemlji

DAK nastavlja saradnju sa vladinim organima za sprovođenje postupka akreditacije za TOU, relevantni organi vlasti treba da daju ovlašćenja za primenu tehničkih propisa u bezbednosti hrane, industrijskih proizvoda bezbednosti životne sredine, zdravlja, zaštite potrošača i nove oblasti od javnog interesa u skladu sa Administrativnim uputstvom br. 16/2011 „O načinu autorizovanja tela za ocenjivanje usaglašenosti“.

Saradnja na međunarodnom i evropskom nivou

Direktorijat za akreditaciju Kosova, sarađuje sa svim organizacijama za akreditaciju iz zemlja na Balkanu a pritom radi i na institucionalizaciji ove saradnje potpisivanjem nekoliko Protokola o saradnji:

1. Dana 27 marta 2008, DAK je potpisao PS sa Generalnim direktorijatom za akreditaciju (DPA) Republike Slovenije.
2. Dana 14 maja 2009, DAK je potpisao PS sa Institutom za akreditaciju Republike Makedonije (IARM)

3. Dana 19 novembra 2009, DAK je potpisao PS i sa Agencijom za akreditaciju Turske (TURKAK), Republika Turska.
4. Dana 26 novembra 2009, u Brižu, Belgiji na Generalnoj skupštini EA, DAK je učlanjen u EA (European co-operation for Accreditation) kao članica sa Ugovorom (Co-operation Member).
5. Dana 17 juna 2010, DAK je u Briselu, Belgiji potpisao PS sa Hrvatskom agencijom za akreditaciju (HAA), Republika Hrvatska.
6. Dana 27 jula 2010, DAK je pristupio Međunarodnoj organizaciji za akreditaciju laboratorija ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation).
7. Dana 02 avgusta 2010, DAK se učlanio u Međunarodni forum za akreditaciju (IAF) (International Accreditation Forum).
8. Dana 24 novembra 2011 u Varšavi, Poljska, Direktorijat za akreditaciju Kosova je postao pridruženi član (associate member) u okviru EA (Evropska saradnja za akreditaciju).

Direktorijat za akreditaciju Kosova (DAK) i dalje nastavlja da napreduje sa aspekta regionalne saradnje. Vremom prilikom u DAK kancelariji je dana 29.03.2013, DAK uspeo da potpiše Protokol o saradnji sa Organom za akreditaciju Rumunije RENAR (Romanian Accreditation Association). Protokol o saradnji je od strane RENAR-a je potpisao Predsednik, g. Fănel Lacobescu, Ph.D,Dr.h.c, dok je od strane DAK-a, potpisao Direktor DAK-a g. MSc Ibuš Ljuža. Potpisivanje ovog protokola o saradnji je urađeno sa ciljem razmene procenitelja, glavnih procenitelja, eksperata po znanju i iskustvu, što pomaže u izgradnji kapaciteta u DAK i dalje unapređenje infrastrukture kvaliteta na Kosovu.

Treninzi organizovani od strane DAK-a

Direktorijat za akreditaciju Kosova (DAK), je 19 septembra 2013, organizovao trening na temu “Opšti zahtevi o nadležnostima laboratorija za testiranje i kalibriranje/etaloniranje” SK EN ISO/IEC 17025: 2007. Na treningu je bilo prisutno 19 učesnika, uglavno lica koja su odgovorna za implementaciju i održavanje sistema za upravljanje akreditovanim laboratorijama i laboratorijama koje su u fazi ocenjivanja.

Dana 5 novembra 2013, DAK je organizovao drugi trening na temu „Opšti zahtevi za nadležnost laboratorija za testiranje i kalibriranje/etaloniranje” SK EN ISO/IEC 17025: 2007. Na treningu je bilo prisutno 24 učesnika, i to su uglavnom bili odgovorna lica koja su zaposlena u laboratorijama i eksperti iz različitih oblasti.

Ciljevi obuke su bili upoznavanje sa zahtevima za upravljanje iz Poglavlja 4 i tehnički zahtevi nadležnosti iz Poglavlja 5 standarda SK EN ISO/IEC 17025: 2007. Predavači su bili predstavnici DAK-a. Na kraju je svaki učesnik treninga dobio sertifikat za učešće na treningu. DAK sve više povećava i poboljšava stručnost osoblja kroz obuku i tehničke ocenjivače. Veoma bitnu ulogu u ovom aspektu je odigrala i podrška od strane IPA projekta 2008 i PTN za DAK.

Treninzi i obuke na kojima je učestvovalo osoblje DAK-a tokom 2013 godine:

Obuka od strane IAF/ILAC za Tehnički komitet tela za inspekciju, koja je održana 30 i 31 aprila u Frankfurtu,

Obuka na temu: Organska poljoprivredu u EU, kriterijumi akreditovanja od strane Nacionalnih organizacija, koja je održana 09 i 10 maja u Skoplju,

Obuka o zahtevima iz Uredbe EU 305/2011 za građevinski materijal i razliku između Uredbi CPD i CPR, koja je održana u periodu 17-19 juna u Istanbulu,

Obuka o standardu ISO/IEC 17021:2011, Za ocenjivanje usaglašenosti - zahtevi za tela koja obavljaju proveru i sertifikaciju sistema upravljanja, koja je održana 24 i 25 septembra u Zagrebu,

Obuka o standardu ISO/IEC 17024:2012 „Opšti zahtevi za tela koja deluju za sertifikaciju osoba“, koja je održana 29 i 30 oktobra u Tirani,

Obuka o standardu ISO/IEC 19011: 2006 „Interna revizija za sistem upravljanja TOU-a“, koja je održana 13 i 14 novembra u Tirani.

Regionalni sastanci DAK-a

Tokom 2013 godine, DAK je nastavio sa aktivnim učestvovanjem na raznim regionalnim sastancima:

- Dana 30.04-01.05.2013 učestvovanje na sastanku IAF, (Međunarodna organizacija za akreditaciju), u Frankfurtu, Nemačka.
- Dana 16 maja učestvovanje na sastanku sa sedam zemalja Jugo-zapadne Evrope organizovanog od strane PTB projekta a koji je održan u Splitu,
- Dana 29 i 30 maja, Generalna skupština (EA-GA) održana u Parizu u Francuskoj.
- U periodu 29.08-04.10.2013, Proficiency Testing (PT), Ljubljana, Slovenija gde je osim predstavnika DAK-a učestvovalo i četiri (4) laboratorija iz Republike Kosovo.
- Dana 2 i 3 oktobra, učestvovanje u Komitetu za multilateralne sporazume pri EA (EA-MAC) koji je održan u Amsterdamu, Holandiji.
- Dana 6.11.2013 pa sve do 10.11.2013 „Regional Conformity Assessment“, CROLAB, Opatija, Hrvatska.
- Dana 20 i 21 novembra, učestvovanje na sastanku Generalne skupštine (EA-GA) održane u Oslu, Norveška,

Ostale aktivnosti DAK-a

Direktorij za akreditaciju Kosova u okviru svojih tekućih aktivnosti, kroz koje ne samo direktno doprinosi podizanju kvaliteta infrastrukture, realizacije i njegovo održavanje, već takođe promoviše značaj akreditacije.

Dana 12. juna 2013. godine, organizovana je manifestacija u cilju obeležavanja Svetskog dana akreditacije. Moto ovog sastanka je bio da se promoviše akreditacija: „Jedno testiranje, jedan sertifikat, jedna akreditacija“ ili „jednom testirani proizvod, a prihvaćen svuda“. Učesnicima je direktor DAK-a, predstavio jednu kratku prezentaciju o dostignućima DAK-a.

Na kraju sastanka je predstavljen promotivni materijal Međunarodne organizacije za akreditaciju.

Direktorijati za akreditaciju Kosova, je dana 19 decembra 2013 godine, održao završni sastanak sa predstavnicima Tela za ocenjivanje usaglašenosti, Saveta za akreditaciju, Tehničkog komiteta, tehničkim ekspertima i predstavnicima interesnih grupa.

Prisutni su bili obavješteni o dostignućima DAK-a tokom 2013 godine.

Po završetku diskusije svečano su dodeljeni sertifikati o akreditaciji od strane direktora DAK Osmana Hajdini za sedam laboratorija za testiranje.

Ekonomski oporavak i ponovna industrijalizacija zemlje ne bi bila moguća bez prave tehničke infrastrukture koju institucije pružaju za usluge za testiranje, merenje i kalibraciju opreme koja određuju kvalitet proizvoda.

Za uspešan razvoj, DAK treba da obezbedi sredstva i konzistentni prostor za ljudske resurse za sprovođenje procena i ocenjivanja za akreditaciju.

Zbog kontinuiranog rasta broja novih zahteva za akreditaciju TOU i opterećenja radom, DAK je predvideo zapošljavanje dva nova radnika u sektoru za akreditaciju laboratorija za ispitivanje i laboratorija za kalibriranje/etaloniranje. Ukupan broj zaposlenih je sada sedam (7).

Novi radnici će biti uključeni u intenzivnim programima obuke da budu obučeni za obavljanje procedure poenjivanja za akreditaciju usaglašenosti.